

Храпенко О. О.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри організації судових та правоохоронних органів,
кандидат юридичних наук*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ АДВОКАТУРИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Багаторічні спроби реформування адвокатури в Україні нарешті знайшли свою реалізацію у Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі – Закон). Але і досі ведеться мова про подальше реформування адвокатури відповідно до міжнародних стандартів та виконання взятих на себе Україною міжнародних зобов'язань. Як і раніше, головною метою діяльності адвокатури є забезпечення надання адвокатами високоякісної професійної правової допомоги.

Основними новелами Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» є:

1. Створення системи органів адвокатського самоврядування та Національної асоціації адвокатів України.

Створення органів адвокатського самоврядування є одним з позитивних нововведень, пропонує Закон та безумовно дає можливість адвокатам самостійно вирішувати проблеми організації та діяльності адвокатури. В свою чергу, створення Національної асоціації адвокатів України викликає багато суперечок та критики. НААУ є недержавною некомерційною професійною організацією, яка об'єднує всіх адвокатів України та утворюється з метою забезпечення реалізації завдань адвокатського самоврядування. Таким чином, членство у НААУ для адвокатів України є обов'язковим. Прихильники цієї новели серед аргументів відзначають, що створення такої асоціації обговорювалось протягом багатьох років та буде служити гарантією незалежної діяльності адвокатури в Україні. Супротивники, посилаючись на Конституцію України, яка наголошує, що ніхто не може бути примушений до вступу в будь-яке об'єднання громадян, пропонують зацікавити адвокатів самостійно прагнути стати членами НААУ, впроваджуючи відповідні заохочення.

2. Створення Єдиного реєстру адвокатів України.

Ще одною новелою є створення реєстру, який призначений для збору, зберігання, обліку та надання достовірної інформації про адвокатів України, адвокатів іноземних держав, які отримали право на адвокатську діяльність в Україні, у обраних адвокатами організаційних формах адвокатської діяльності. Обов'язок ведення Реєстру покладено на Раду адвокатів України. Все це, безсумнівно, забезпечить здатність адвокатури самостійно вирішувати питання своєї діяльності та є одним із аспектів реалізації принципу гласності у діяльності адвокатури.

3. Стажування для осіб, які бажають стати адвокатами.

Поява шестимісячної стажування для осіб, які бажають стати адвокатами і вже здали кваліфікаційний іспит є важливим кроком для підвищення професійного рівня майбутніх адвокатів. Такий етап допуску до професії буде тільки корисний для охочих стати адвокатами, до того ж, це непоганий «контроль якості». Стажування проходитиме у чинного адвоката зі стажем роботи не менше 5 років.

4. Введення відповідальності за ненадання відповіді на адвокатський запит.

Адвокатським запитом є письмове звернення адвоката до органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, підприємств, установ і організацій, громадських об'єднань про надання інформації, необхідних адвокату для надання правової допомоги клієнту. Тобто це «потужна зброя» в руках адвоката. Крім того, встановлено відповідальність за ненадання такої відповіді, за неповне або несвочасне його надання.

5. Визначення порядку накладення дисциплінарних стягнень на адвокатів.

Закон детально регламентує питання дисциплінарної відповідальності адвокатів. Велику увагу приділено деталізації процедури притягнення адвокатів до дисциплінарної відповідальності, що є безсумнівним плюсом документа. Встановлюється перелік дисциплінарних проступків, за які адвокат може бути притягнутий до відповідальності (порушення вимог про несумісність адвокатської діяльності; порушення присяги; порушення правил адвокатської етики; розголошення адвокатської таємниці; невиконання або неналежне виконання своїх службових обов'язків та ін.) Види дисциплінарних стягнень, загалом, залишилися колишніми: попередження, зупинення права заняття адвокатською діяльністю (від 1 місяця до 1 року); позбавлення права на заняття адвокатською діяльністю. Деякі експерти вважають, що збереження в якості дисциплінарного стягнення тимчасового зупинення права на заняття адвокатською діяльністю не є обґрунтованим, оскільки це, по суті, анахронізм. До того ж, у практичній діяльності завжди виникає питання про передачу справ адвоката, покараного таким способом. Критикують і положення про те, що ініціювати дисциплінарне провадження щодо адвоката може будь-яка особа, якій відомо про його неправомірну поведінку виходить, що будь-яка особа, якій адвокат чимось неугодиний, може звернутися із заявою у відповідну кваліфікаційно-дисциплінарну комісію, що нівелює принцип незалежності адвокатури. Очевидно, доцільніше було б встановити вичерпний перелік осіб, які мають право на такі заяви (наприклад, клієнт, керівництво органів адвокатського самоврядування, суд і т. д.).

6. Порядок допуску адвокатів-іноземців до адвокатської діяльності в Україні.

Також новим для вітчизняного законодавства є допуск до адвокатської діяльності в Україні адвокатів-іноземців. Адвокат іноземної держа-

ви отримує право на адвокатську діяльність в Україні з моменту включення відомостей про нього до Єдиного реєстру адвокатів України. Адвокат іноземної держави може здійснювати адвокатську діяльність в Україні з урахуванням особливостей, визначених цим Законом. Для цього слід звернутись до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури за місцем проживання чи перебування в Україні із заявою про включення до Єдиного реєстру адвокатів України. До заяви додаються документи, що підтверджують право такого адвоката на заняття адвокатською діяльністю у відповідній іноземній державі. Перелік таких документів затверджується Радою адвокатів України.

Безумовно, повинен пройти час, щоб висвітлити на практиці всі плюси та мінуси нового Закону, але вже зараз можна відмітити позитивні риси, як для адвокатів так і для їх клієнтів.

Кривенко О. В.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри організації судових та правоохоронних органів*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

Досліджуючи шляхи розвитку трудових прав, пов'язаних з проходженням служби в органах прокуратури, необхідно визначити праву природу відносин, що виникають у зв'язку зі вступом громадян на службу до органів прокуратури і на основі норм яких галузей права здійснюються правове регулювання трудової діяльності працівників прокуратури України.

В рамках здійснення реформування правової бази слід враховувати міжнародні стандарти і підходи до сфери дії норм трудового права і розповсюдження їх на всіх працівників, включаючи працівників прокуратури. Не має єдиного підходу до визначення правої природи відносин, що складаються між державним органом і громадянином України у зв'язку з реалізацією ним права на здійснення трудової діяльності в системі органів прокуратури, що обумовлює непорозуміння з приводу можливості застосування норм трудового права для правового регулювання діяльності працівників прокуратури. У зв'язку з цим великого значення набуває вирішення проблеми визначення галузевої приналежності норм, що регулюють трудову діяльність працівників прокуратури і питання приналежності працівників прокуратури до кола суб'єктів трудового права.

Серед науковців немає єдиної точки зору на питання галузевої приналежності правовідносин державної служби і працівників прокуратури, зокрема.

Значний вплив на регулювання правовідносин працівників прокуратури здійснюють норми адміністративного права, бо виходячи з поло-